

Briselē, 26.8.2022.
COM(2022) 416 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par Inovāciju fonda ieviešanu, tostarp par Regulas (ES) Nr. 1031/2010 24. pantā minēto
pārskatīšanu**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Inovāciju fonda ieviešanu, tostarp par Regulas (ES) Nr. 1031/2010 24. pantā minēto pārskatīšanu

1. IEVADS

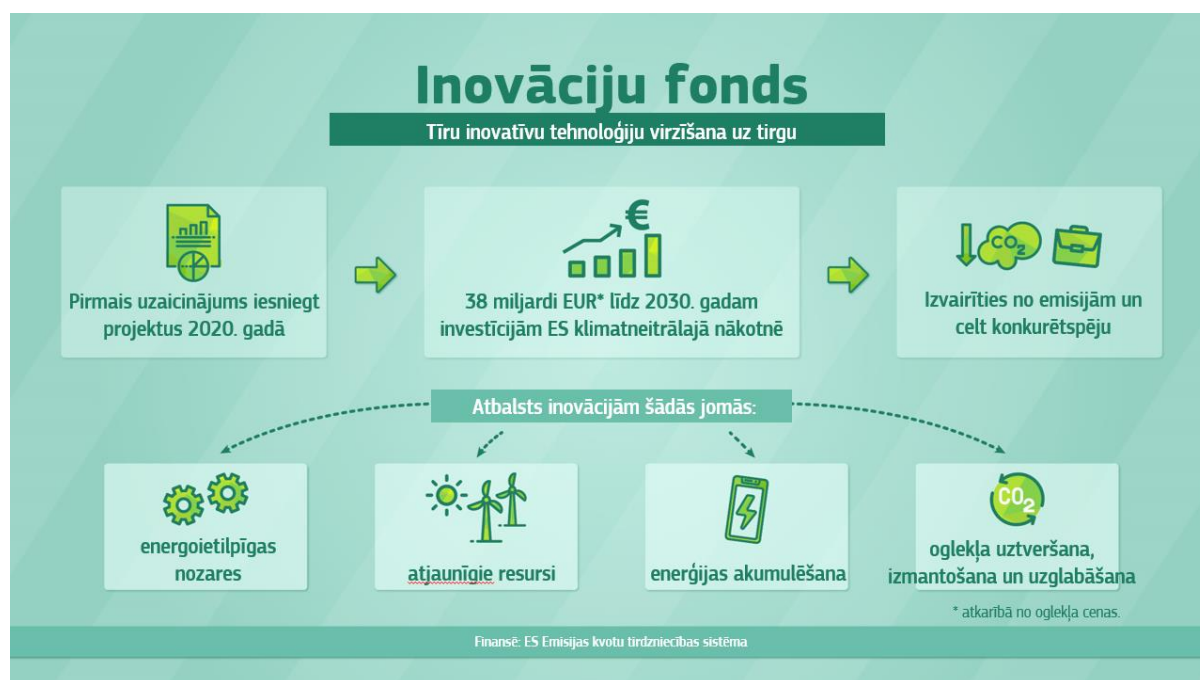
Inovāciju fonds ir viena no pasaulē lielākajām finansēšanas programmām inovatīvu mazoglekļa tehnoloģiju komerciālam demonstrējumam, kuras mērķis ir laist tirgū rūpnieciskus risinājumus Eiropas dekarbonizācijai un atbalstīt tās pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. No plašā ES līmenī pieejamo finanšu instrumentu klāsta fondam ir unikāla loma, pateicoties tā lielumam un uzmanībai, kas tiek pievērsta pēdējiem posmiem inovatīvu tīro tehnoloģiju ieviešanā.

Inovāciju fondam ir piešķirti vairāk nekā 38 miljardi EUR¹, kas finansēti no ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas kvotu izsoles, un tā mērķi ir:

- energoietilpīgas nozares, tostarp videi droša oglekļa uztveršana un izmantošana (CCU), kas būtiski veicina klimata pārmaiņu mazināšanu, kā arī produkti, kas aizstāj oglekļietilpīgus produktus;
- projekti CO₂ uztveršanai un ģeoloģiskai uzglabāšanai (CCS) videi drošā veidā;
- inovatīvas atjaunīgās enerģijas ražošanas tehnoloģijas; kā arī
- enerģijas uzglabāšanas tehnoloģijas.

Fonda mērķis ir radīt pareizos finansiālos stimulus uzņēmumiem investēt tīrajās tehnoloģijās jau tagad, un dot tiem iespēju kļūt par pasaules tīro tehnoloģiju līderiem.

1. attēls. Pārskats pār Inovāciju fondu

¹ Atkarībā no oglekļa cenas, apjoms tiek lēsts, piemērojot oglekļa cenu 75 EUR/tCO₂.

Komisijas 2021. gada jūlijā ierosinātā ETS direktīvas pārskatīšana paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %”² satvarā ir vērsta uz to, lai vēl vairāk stiprinātu fondu, palielinot ETS kvotu skaitu un līdz ar to arī fondam pieejamo budžetu, kā arī paplašinot tā darbības jomu, lai ietvertu arī jūrniecības, autotransporta un ēku sektorus.

Vispārīgā atbildība par Inovāciju fondu ir Klimata politikas ģenerāldirektorātam, tostarp tas ir atbildīgs par uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus apjoma un politikas prioritāšu un to būtisko elementu definēšanu un piešķiršanas lēmumu pieņemšanu. Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūras (CINEA) uzdevums ir nodarboties ar uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, izvērtējumiem, sagatavot un parakstīt dotācijas, kā arī veikt ikdienas pēcpārbaudes. Eiropas Investīciju banka sniedz atbalstu projektu izstrādei. Ar dalībvalstīm apspriežas par finansēšanas lēmumiem un atlasīto projektu sarakstu, savukārt to loma ir būtiska, lai sasniegtu potenciālos pieteikumu iesniedzējus attiecīgo valstu teritorijā un sniegtu tiem atbalstu projektu pieteikšanā (piemēram, izmantojot atbalsta shēmas) un īstenošanā (piemēram, atvieglot atļauju izsniegšanu).

1.2. Šī ziņojuma mērķis

Saskaņā ar 23. panta 6. punktu Deleģētajā regulā (ES) 2019/856 (2019. gada 26. februāris), ar ko attiecībā uz Inovāciju fonda darbību papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK (turpmāk “Deleģētā regula”), Komisija katru gadu ziņo Padomei un Eiropas Parlamentam par Inovāciju fonda īstenošanas progresu.

Ar šo ziņojumu tiek izpildītas prasības attiecībā uz 2020. un 2021. gadu, apkopojot pirmo divu fonda uzaicinājumu rezultātus, kas bija pieejami tikai 2021. gada beigās: pirmais uzaicinājums iesniegt liela mēroga priekšlikumus (definēti kā projekti, kuru kopējie kapitālizdevumi pārsniedz 7,5 miljonus EUR) un pirmais uzaicinājums iesniegt maza mēroga priekšlikumus (definēti kā projekti, kuru kopējie kapitālizdevumi ir mazāki par 7,5 miljoniem EUR). Pirmais uzaicinājums iesniegt liela mēroga priekšlikumus tika izziņots 2020. gada 3. jūlijā, un rezultāti tika paziņoti 2021. gada 16. novembrī, savukārt pirmais uzaicinājums iesniegt maza mēroga priekšlikumus tika izziņots 2020. gada 1. decembrī, un rezultāti tika paziņoti 2021. gada 27. jūlijā.

Šajā ziņojumā ir analizēti šo uzaicinājumu rezultāti un to piensums fonda mērķu sasniegšanā, vienlaikus pievēršot uzmanību gūtajai pieredzei un ar politiku saistītiem secinājumiem.

Lai gan 2. uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par liela mēroga projektiem tika izsludināts 2021. gada 26. oktobrī un 2. uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par maza mēroga projektiem – 2022. gada 31. martā, šie konkursi joprojām turpinās, tāpēc par to rezultātiem tiks ziņots otrajā Inovāciju fonda ziņojumā.

² [Eiropas zaļais kurss: Komisija ierosina pārveidot ES ekonomiku un sabiedrību klimata mērķu sasniegšanai \(europa.eu\).](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-117336.attachments)

Izsoļu regulas³ 24. panta 3. punktā paredzēts, ka Komisija pārskata izsolāmo kvotu apjomu pēc Inovāciju fonda piešķiršanas lēmuma par katru uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, un citus ar Inovāciju fonda darbību saistītus aspektus. Šādas pārskatīšanas notiek reizi divos gados, un pirmajai pārskatīšanai jānotiek ne vēlāk kā 2022. gada 30. jūnijā. Šis ziņojums arī atbilst šim mērķim.

2. PIRMO DIVU ĪNOVĀCIJU FONDA UZAIČINĀJUMU REZULTĀTS

2.1. Privātā interese par Inovāciju fondu

Pateicoties plašai komunikācijas kampaņai un vairāk nekā 30 izpratnes veicināšanas semināriem ar daudzām ES nozares asociācijām un dalībvalstīm, kas tika organizēti 2019. un 2020. gadā⁴, abi uzaicinājumi piesaistīja iespaidīgu pieteikumu skaitu, proti 311⁵ liela mēroga un 232⁶ maza mēroga projektiem. Pieteikumi aptvēra visas atbilstīgās nozares un dalībvalstis, tādējādi palīdzot sasniegt fonda mērķi finansēt projektus plašā nozaru un ģeogrāfiskā amplitūdā.

Pieteikumu skaits liecina, ka nozare ir ieinteresēta izstrādāt tīro tehnoloģiju risinājumus ES klimatneitralitātes veicināšanai un ka fondam ir iespēja izvēlēties no daudzveidīga zaļo projektu, kam nepieciešams atbalsts, portfeļa un piesaistīt privāto kapitālu. Salīdzinot ar pieteikumiem liela mēroga projektiem, pirmais uzaicinājums iesniegt maza mēroga priekšlikumus piesaistīja mazāk pieteikumu no energoietilpīgām nozarēm un oglekļa uztveršanas, izmantošanas un uzglabāšanas jomas, bet vairāk pieteikumu no atjaunīgo energoresursu un enerģijas uzglabāšanas nozarēm.

2.2. Pieteikumu kvalitāte

Komisija sniedza plašu atbalstu pieteikumu iesniedzējiem attiecībā uz uzaicinājumiem visā abu uzaicinājumu pieteikšanās procedūru laikā. Pieteikumu kopējā kvalitāte bija augsta, un tas abos uzaicinājumos starp projektiem radīja spēcīgu konkurenci. Tomēr pieteikumu kvalitāte bija zemāka maza mēroga uzaicinājumam, par ko liecina mazāks to priekšlikumu skaits, kuri atbilda visiem minimālajiem sliekšņiem.

Katram uzaicinājumam Komisija un CINEA organizēja īpašus tīmekļseminārus⁷ un informācijas dienas. Tika detalizēti izskaidroti uzaicinājumu teksti, sniegtas atbildes uz potenciālo pieteikumu iesniedzēju jautājumiem un izsniegti skaidrojošie materiāli, lai uzņēmumiem atvieglotu pieteikumu sagatavošanu. Vienlaikus abos uzaicinājumos īpašs palīdzības dienests atbildēja uz vairāk nekā 1500 jautājumiem. Pēc uzaicinājumu noslēgšanas

³ Komisijas Regula (ES) Nr. 1031/2010 (2010. gada 12. novembris) par siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju kvotu izsoļu laika grafiku, administrēšanu un citiem aspektiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā [EUR-Lex - 02010R1031-20191128 - LV - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁴ [Politikas izstrāde \(europa.eu\)](#) sadaļā Ieinteresēto pušu iesaiste.

⁵ [Pirmais Inovāciju fonda uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par liela mēroga projektiem: 311 pieteikumi ES finansējumam 1 miljarda EUR apmērā tīro tehnoloģiju projektiem.](#)

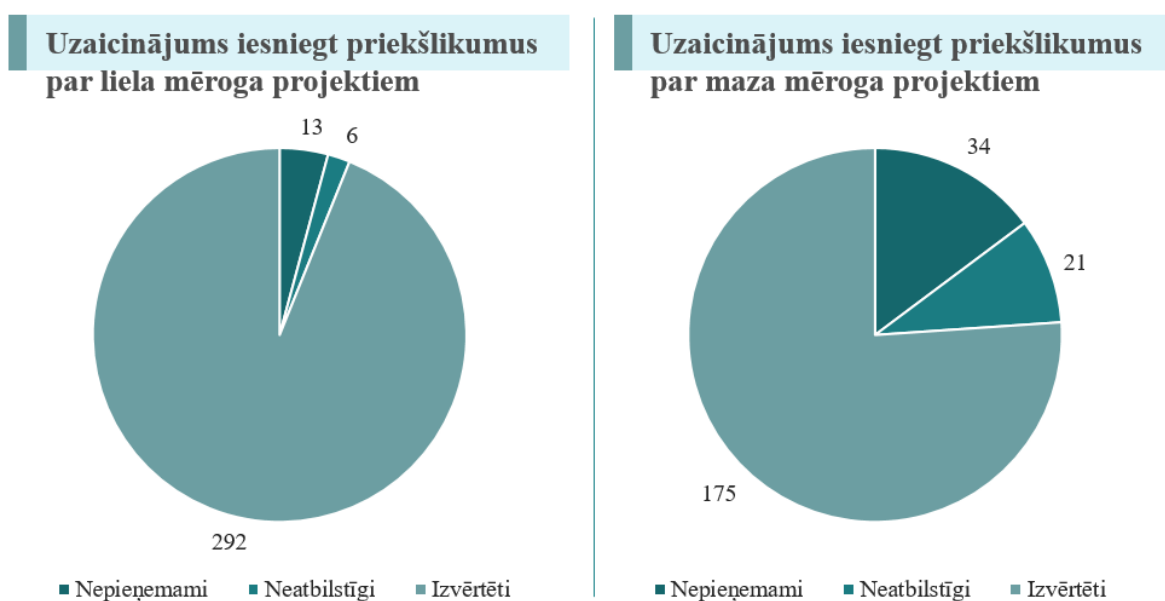
⁶ [Pirmais Inovāciju fonda uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par maza mēroga projektiem: 232 pieteikumi ES finansējumam 100 miljarda EUR apmērā mazajiem tīro tehnoloģiju projektiem.](#)

⁷ [Liela mēroga projekti \(europa.eu\)](#) un [Maza mēroga projekti \(europa.eu\)](#) sadaļā Tīmekļsemināri.

tika prezentēts un publicēts ziņojums ar labākās prakses piemēriem, lai palīdzētu potenciālajiem pieteikumu iesniedzējiem⁸.

Pirmajā uzaicinājumā iesniegt liela mēroga priekšlikumus no 311 saņemtajiem pieteikumiem pirmajā posmā 19 (5 %) tika atzīti par nepieņemamiem vai neatbilstīgiem⁹. Pirmajā uzaicinājumā iesniegt maza mēroga priekšlikumus no 232¹⁰ saņemtajiem pieteikumiem 55 projekti (24 %) tika atzīti par nepieņemamiem vai neatbilstīgiem, 2 netika ņemti vērā (pārbaudes priekšlikumi), kā rezultātā kopumā par dotācijām saņemtās 175 atbilstīgi priekšlikumi (sk. 2. attēlu).

2. attēls. Atbilstīgo un pieņemamo priekšlikumu skaits pa uzaicinājumiem

Projekti tika atlasīti, pamatojoties uz pieciem piešķiršanas kritērijiem, kas noteikti Deleģētajā regulā un uzaicinājuma tekstos (maza mēroga projektiem piešķiršanas kritēriji tika vienkāršoti):

1. inovāciju līmenis;
2. siltumnīcefekta gāzu emisiju aiztaupījuma efektivitāte;
3. projekta izstrādes pakāpe;
4. mērogojamība; un
5. izmaksu efektivitāte.

Kopumā projekti pirmajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus par liela mēroga projektiem ieguva augstāku punktu skaitu nekā priekšlikumos par maza mēroga projektiem piešķiršanas kritērijos, un starp projektiem pastāvēja lielāka konkurence (sk. 3. attēlu). Uzaicinājumā

⁸ [policy_innovation-fund_best_practice_en_0.pdf \(europa.eu\)](#)

⁹ Deleģētā regula ļauj īstenot uzaicinājumus liela mēroga projektiem vienā vai divos posmos, savukārt uzaicinājumus maza mēroga projektiem īsteno vienā posmā. Pirmais uzaicinājums liela mēroga projektiem tika īstenots divos posmos.

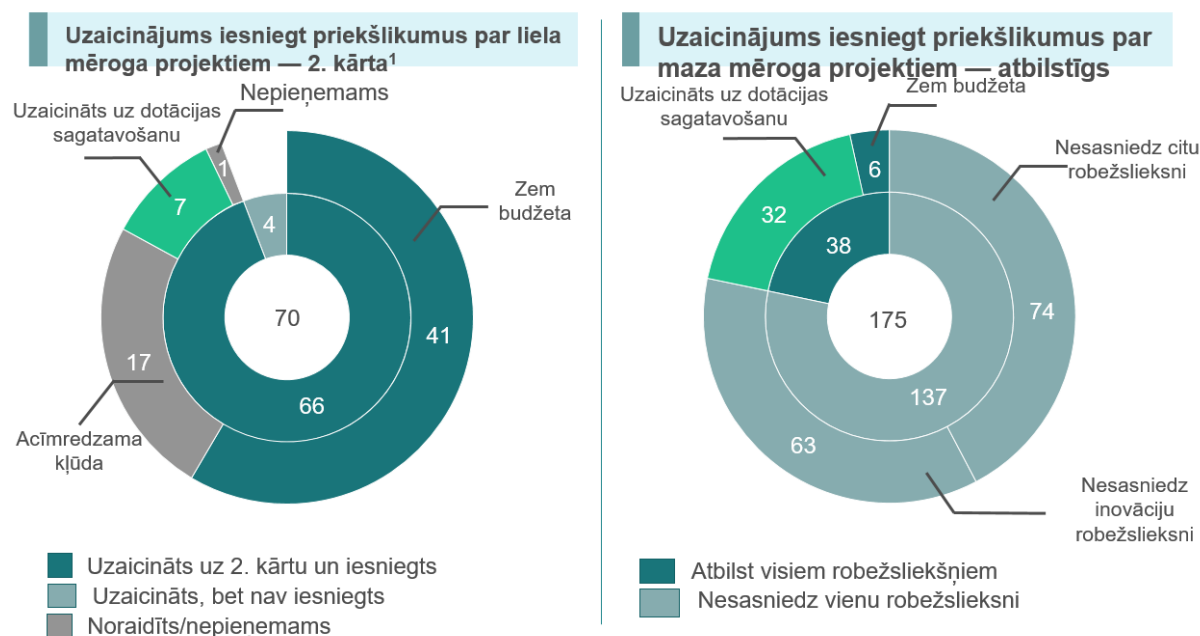
¹⁰ 232 sākotnējie pieteikumi, no kuriem 2 netika ņemti vērā vēl pirms izvērtēšanas.

priekšlikumiem par liela mēroga projektiem, kas sastāvēja no divām vērtēšanas kārtām, uz otro posmu tika uzaicināti 70 visaugstāko punktu skaitu saņēmušie, atbilstīgie pirmā posma priekšlikumi. No 70 uzaicinātajiem tika iesniegti 66 priekšlikumi. Galu galā dotāciju sagatavošanai tika uzaicināti septiņi projekti, savukārt 41 projektu ar augstu punktu skaitu (t. i., tie pārsniedza minimālo robežsliekšni visos piešķiršanas kritērijos) nebija iespējams finansēt, jo uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus liela mēroga projektiem budžets bija nepietiekams.

Pirmajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus maza mēroga projektiem no 175 novērtētajiem priekšlikumiem 137 neatbilda visiem piešķiršanas robežsliekšņiem. Tikai 6 priekšlikumi atbilda visiem robežsliekšņiem, kurus tomēr nebija iespējams finansēt nepietiekama budžeta dēļ, un 32 projekti tika uzaicināti dotāciju sagatavošanai. Galu galā dotācijas tika piešķirtas 30 projektiem, savukārt divi projekti tika atsaukti.

Piešķiršanas kritēriju novērtējums norāda uz būtiskām atšķirībām vidējā punktu skaita sadalījumā starp abiem uzaicinājumiem. Pirmajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus liela mēroga projektiem lielāks skaits priekšlikumu atbilda visiem robežsliekšņiem, līdz ar to konkurence par finansējumu bija spēcīgāka (41 pārsniedza visus robežsliekšņus un septiņiem tika piešķirts finansējums), savukārt pirmajā uzaicinājumā par maza mēroga projektiem tikai 38 priekšlikumi atbilda piešķiršanas robežsliekšņiem un 32 saņēma finansējumu. Tomēr maza mēroga projektu uzaicinājumā finansējami priekšlikumi ieguva salīdzinoši augstāku punktu skaitu nekā tie, kas saņēma finansējumu liela mēroga projektu uzaicinājumā.

3. attēls. Konkurences līmenis starp projektiem pirmajā uzaicinājumā priekšlikumiem liela mēroga un maza mēroga projektiem — galīgais novērtējums

Komisija turpina centienus, lai palīdzētu uzņēmumiem, kuri piesakās fonda finansējumam, rīkojot vairākus tīmekļa seminārus katram uzaicinājumam, sagatavojot vadlīniju dokumentus un paraugprakses ziņojumus, kā arī izmantojot inovatīvus instrumentus, piemēram, pašpārbaudes anketu, kas izstrādāta otrajam uzaicinājumam maza mēroga projektiem.

Ļoti lielais pieteikumu skaits abos uzaicinājumos un ievērojamais budžeta līdzekļu pārsniegums nozīmēja, ka būs spēcīga konkurence finansējuma saņemšanai, un tāpēc tikai dažiem projektiem tika piešķirtas dotācijas, savukārt daudzi projekti, kuri pārsniedza visus robežsliekšņus, atbalstu nesaņēma, īpaši liela mēroga projekti. Tas liecina par nopietnu interesi par fondu uzņēmumu vidū, tāpēc Komisija par 50 % palielināja otrā uzaicinājuma priekšlikumiem par liela mēroga projektiem lielumu, kā arī atviegloja atkārtotu pieteikšanos projektiem no pirmās uzaicinājumu kārtas, grozot Deleģēto regulu, lai atļautu iesniegt vienpakāpes pieteikumu.

2.3. Pieprasītās dotācijas salīdzinājumā ar pieejamo budžetu

Projektiem, kas pieteicās abos uzaicinājumos, bet īpaši liela mēroga projektiem, tika lūgts daudz lielāks finansējums nekā attiecīgajos uzaicinājumos pieejamās summas. Tāpēc Komisija palielināja uzaicinājumu budžetus, izmantojot elastību 20 % apmērā saskaņā ar finansēšanas lēmumu. Projektiem, kas pieteicās pirmajam uzaicinājumam iesniegt priekšlikumus liela mēroga projektiem, kopumā tika pieprasīti 21,7 miljardi EUR, ievērojami pārsniedzot pieejamo budžetu 1 miljarda EUR apmērā. Pirmajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus maza mēroga projektiem pieprasīto summu pārsniegums bija nedaudz mazāk izteikts: pieprasītais budžets bija 12,1 miljards EUR, kas ir 10 reizes vairāk par pieejamo budžetu. Lai novērstu pieprasīto summu pārsniegumu, Komisija palielināja uzaicinājuma budžetu, izmantojot elastību 20 % apmērā saskaņā ar finansēšanas lēmumu, un piešķīra dotācijas 1 145 586 747 EUR apmērā pirmajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus liela mēroga projektiem un 109 163 733 EUR pirmajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus maza mēroga projektiem.

2.4. Inovāciju fonda projektu ieguldījums ES klimatneitralitātes veicināšanai

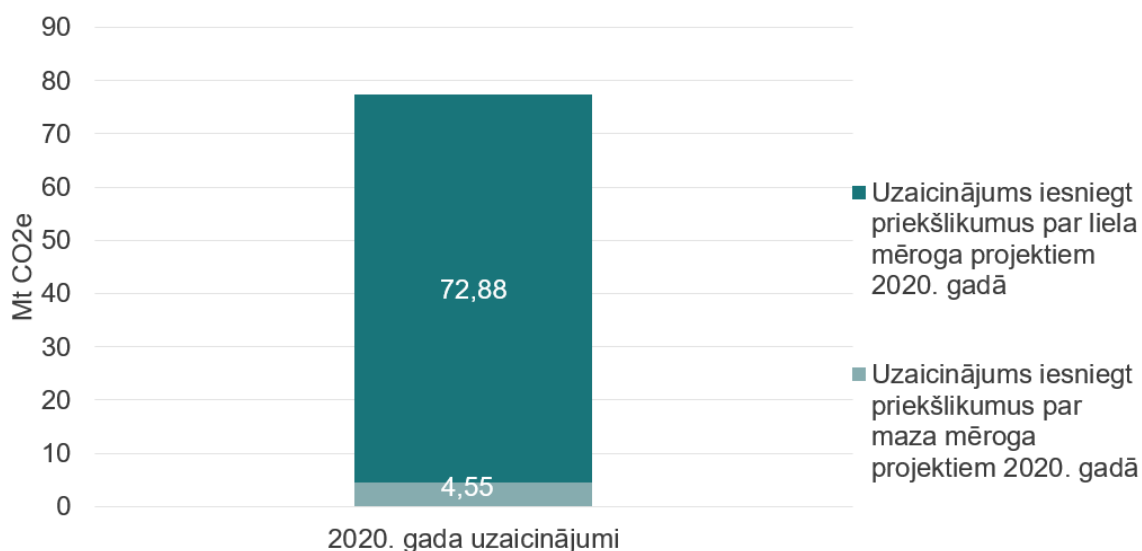
2.4.1. Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumi

Pirmajos divos Inovāciju fonda uzaicinājumos tika atbalstīti projekti ar ievērojamu potenciālu samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un veicināt ES klimatneitralitāti.

Paredzams, ka ar projektiem, kuriem tika piešķirtas dotācijas Inovāciju fonda uzaicinājumu pirmajā kārtā, tiks panākts samazinājums par 77,4 Mt CO₂ ekvivalenta pirmajos 10 darbības gados. Pirmos emisiju samazinājumu rezultātus var sagaidīt 2023. gadā, kad sāks darboties pirmie projekti, kuriem piešķirts finansējums.

4. attēls. Paredzamais absolūtais SEG emisiju aiztaupījums 10 gadu darbības laikā projektiem, kuriem piešķirts finansējums

Plānotais absolūtais SEG aiztaupījums

2.4.2. Ļoti inovatīvi projekti ar būtisku mērogojamības potenciālu

Pirmajos divos Inovāciju fonda uzaicinājumos atbalstīti ļoti inovatīvi projekti, kas veicinās visu rūpniecības ekosistēmu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Projektiem ir jāpiedāvā kas vairāk nekā pakāpeniski jauninājumi salīdzinājumā ar jaunākajiem ES sasniegumiem, lai tie tiktu apsvērti finansējuma saņemšanai, savukārt biežāk tie tiek novērtēti kā ļoti spēcīgas vai revolucionāras inovācijas. Projektiem, kuriem ir piešķirts finansējums, ir ievērojams mērogojamības potenciāls, kas liecina par iespēju sekmēt turpmāku SEG samazinājumu, pārnesot tehnoloģijas vai to pielietojumu uz citiem objektiem un nozarēm, un paredzot dažādu reģionālās un Eiropas ekonomikas dalībnieku sadarbību.

Pirmais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par liela mēroga projektiem

Pirmā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus liela mēroga projektiem pirmajā posmā novērtētie projekti parādīja plašu tehnoloģisko paņēmienu un inovatīvu tīro tehnoloģiju risinājumu klāstu¹¹. Šāda daudzveidība tika saglabāta uzaicinājuma otrajā posmā un septiņos projektos, kuriem piešķirts finansējums.

¹¹ [Statistics of the proposals received for the first large-scale call of the Innovation Fund in October 2020.docx \(europa.eu\)](#).

Pirmajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus liela mēroga projektiem septiņos atlasītajos projektos¹² tiek risināti jautājumi dažādās nozarēs: tērauds, ķīmiskās vielas (amonjaks, metanols, etilēna oksīds), ūdeņradis (zaļais un zilais), fotoelementu ražošana, cements, *CCU* betons, elektrība, siltumapgāde un aukstumapgāde. Projekti, kam piešķirts finansējums, kardināli mainīs situāciju un veicinās dekarbonizāciju savās nozarēs, dalībvalstīs un reģionos.

Izmantotās tehnoloģijas ir revolucionāras un pirmreizīgas piedāvātajā mērogā ar plašu mērogojamības potenciālu dažādās nozarēs un ekonomikā:

- tiešās reducēšanas 1,2 Mt/gadā apmērā (25 % no tērauda ražošanas Zviedrijā) tērauda rūpnīca, kurā izmanto atjaunīgo ūdeņradi HYBRIT demonstrējumā,
- 500MW elektrolīzers HYBRIT demonstrējumā, 50MW elektrolīzers SHARC,
- 3 GW divpusēju heteropārejas fotoelementu (B-HJT) rūpnīca TANGO,
- CO₂ uztveršana cementā (K6), metāna riformings ar tvaiku, amonjaka un etilēnokside ražošana (Kairos@C), sagatavošana *CCU* rafinētavām SHARC,
- pirmreizīgs kuģis CO₂ transportēšanai Kairos@C,
- 4 projekti CO₂ piegādei ģeoloģiskai uzglabāšanai dažādās vietās Ziemeļjūrā (Kairos@C, BECCS@STHLM, SHARC, K6),
- cieto sadzīves atkritumu pārvēršana metanolā, nevis enerģijas reģenerācija sadedzinot, ECOPLANTA,
- neto oglekļa piesaiste BECCS@STHLM.

Galvenās projektu norises vietas ir Beļģija, Itālija, Zviedrija (2), Francija, Spānija un Somija, bet, izmantojot CO₂ transportēšanu un uzglabāšanu, neaizstājami partneri būs Nīderlande un Norvēģija.

Stabilā projektu plūsma ar gandrīz 300 pieteikumiem pirmajam uzaicinājumam priekšlikumiem liela mēroga projektiem parāda ļoti plašu tehnoloģisko paņēmieni klāstu, kas var ļaut vairākās nozarēs veikt zaļo pārkārtošanos.

Energoietilpīgo nozaru kategorijā tika identificēti trīs galvenie tehnoloģiskie paņēmieni: i) ūdeņradis, ii) oglekļa uztveršana, izmantošana un/vai uzglabāšana un iii) bioloģiskie risinājumi, vienlaikus vairākos projektos tiek izmantots vairāk nekā viens no šiem galvenajiem paņēmieniem, un tie ir apvienoti ar citiem tehniskiem risinājumiem. Citi izplatīti paņēmieni ir otrreizēja reciklēšana (piemēram, metāllūžņi, plastmasa), pirolīze, gazifikācija un elektrifikācija. Ievērojamam skaitam priekšlikumu (7 %) energoietilpīgās rūpniecības kategorijā ir integrēta ūdeņraža sadale un izmantošana dažādiem transporta veidiem (piemēram, lielas noslodzes transportlīdzekļiem, autobusiem, kurināmā elementu un ūdeņraža transportlīdzekļiem, kuģiem). Apmēram piektā daļa no kopējā priekšlikumu skaita attiecas uz dažādām biomasas izejvielām, galvenokārt atkritumiem un atlikumiem.

CCUS kategorijā lielākajā daļā priekšlikumu galvenā uzmanība pievērsta vienai *CCUS* vērtību ķēdes daļai, un CO₂ uztver no dažādiem avotiem (biorafinēšanas rūpnīcas, melno un krāsaino metālu ražošana, cements un kaļķis, rafinētavas, ķīmiskās vielas, bio- un ģeotermālās koģenerācijas stacijas, iekārtas, kur atkritumus pārvērš enerģijā vai apkārtējais

¹² [policy_funding_innovation-fund_large-scale_successful_projects_en.pdf\(europa.eu\)](#).

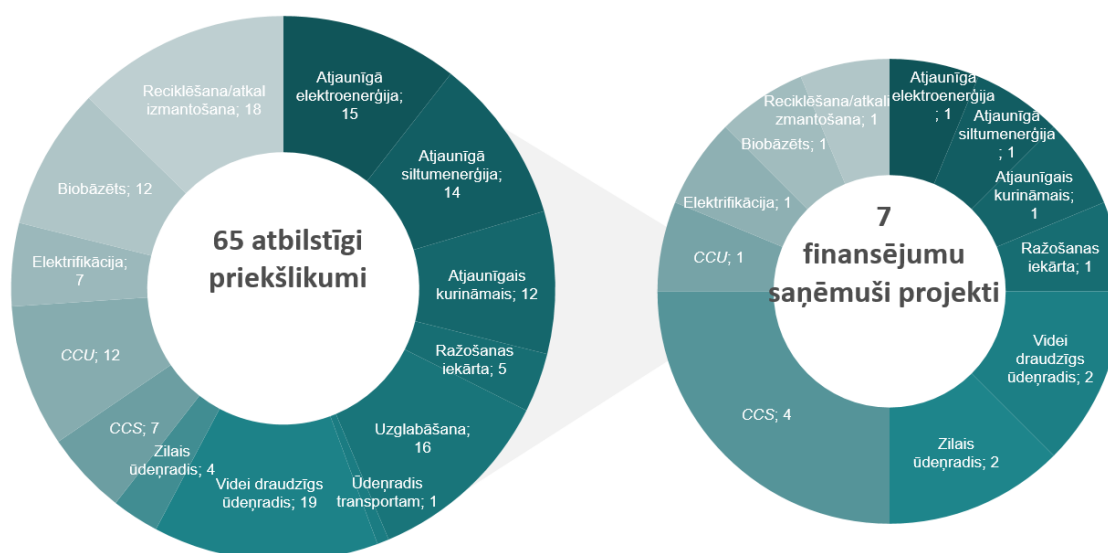
gaiss), un to mērķis ir ražot dažādus produktus (elektrību un siltumu, ūdeņradi, metanolu, aviācijas degvielu, metānu, būvmateriālus, citas ķīmiskas vielas un citu degvielu).

Atjaunīgo energoresursu kategorijā var atrast visus galvenos tehnoloģiju veidus: sauszemes un atkrastes vēja enerģijas iekārtas, uz peldošiem un fiksētiem pamatiem, saules enerģijas koncentrēšana, fotoelementi (PV), fotoelementu un moduļu ražošanas iekārtas, plūdmaiņu, viļņu, sāļuma gradienta un hidroenerģija, dzīļu ģeotermālā enerģija. Daudzos atjaunīgās enerģijas priekšlikumos apvienotas dažādas atjaunīgās enerģijas tehnoloģijas, piemēram, CSP un PV, CSP un biomasas, vēja enerģijas un PV kombinācijas. Bieži mainīgi atjaunīgie enerģijas avoti tiek apvienoti ar uzkrāšanu akumulatoros vai termisko uzkrāšanu, vai ūdeņraža ražošanu.

Enerģijas akumulēšanas kategorijā daudzu priekšlikumu mērķis bija rast risinājumus elektroenerģijas akumulēšanai tekošās dienas vajadzībām, savukārt citos priekšlikumos ir citi akumulēšanas veidi, piemēram, akumulatori, akumulācija saspīstā vai sašķidrinātā gaisā, termiskā, ūdeņraža un hidroakumulācija. Daži priekšlikumi attiecas uz pieprasījuma puses pasākumiem, izmantojot viedos tīklus vai virtuālo elektrostaciju risinājumus, savukārt citi attiecas uz akumulatoru ražošanas iekārtām.

5. attēls. Pirmā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus liela mēroga projektiem tehnoloģiskie paņēmieni: pieteikumi, kas uzaicināti uz otro kārtu, un projekti, kam piešķirts finansējums¹³

Tehnoloģiskie paņēmieni, 2020. gada priekšlikumi liela mēroga projektiem

¹³ [policy_innovation-fund_lsc_statistics_en_0.pdf \(europa.eu\)](https://policy-innovation-fund-lsc-statistics-en-0.pdf).

Pirmais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par maza mēroga projektiem

Pirmajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus maza mēroga projektus 30 projektiem tika piešķirtas dotācijas¹⁴, un dažu projektu galvenās iezīmes ir izceltas zemāk:

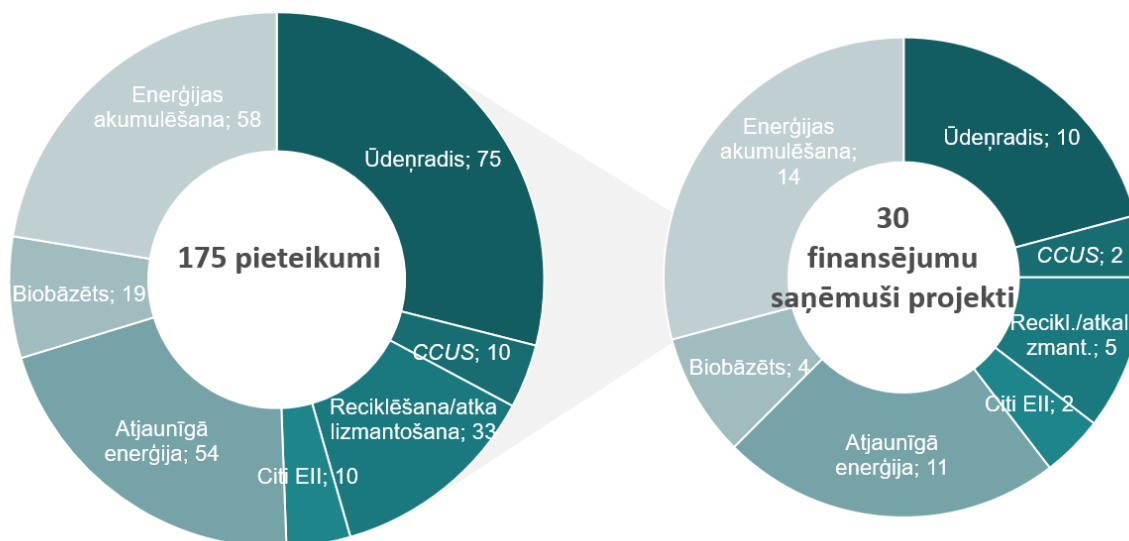
- pirmreizīgu tehnoloģiju ieviešana jaunās nozarēs: piemēram, izstrādāt pirmo mobilo siltuma akumulatoru, gadā reģenerējot 6 GWh siltuma no rūpnieciskajiem atkritumiem, lai nodrošinātu enerģiju vietās, kur nav centralizētas siltumapgādes vai aukstumapgādes infrastruktūras (WH projekts), vai izveidot un darbināt vienu no pasaulē pirmajiem gaisā izvietotiem vēja enerģijas blokiem ar jaudu 1,2 MW atjaunīgās enerģijas (*NAWEP* projekts);
- pirmreizīgu tehnoloģiju pielietošana esošajos rūpnieciskajos procesos: piemēram, reģenerēt augstas kvalitātes eļļu, izmantojot lietotu eļļu, tādējādi palīdzot izvairīties no nepieciešamības no jauna ražot fosilo eļļu (*SKFOAAS*), vai revolucionāra tehnoloģija biometāna reģenerācijas un tā kvalitātes uzlabošanai, lai tas būtu saderīgs ar tīklu, izmantojot esošo atkritumu poligonu gāzi (*W4W*);
- jaunu pastāvošo tehnoloģiju kombināciju ieviešana: piemēram, ražot mazoglekļa minerālos materiālus, apvienojot rafinētavas, atkritumu apstrādes uzņēmuma un būvmateriālu ražotāja (*AGGREGACO2*) darbības, vai pārveidot jūras ostu par pirmo Eiropas ostu, kas spēj darboties ārpus tīkla, balstoties uz pašpārvaldītu enerģijas kopienu un izmantojot 6300 MWh atjaunīgās enerģijas gadā (*GREENMOTRIL*), vai kombinēt gaisā izvietotu vēja enerģijas sistēmu, saules fotoelementu un redoksa plūsmas akumulācijas tehnoloģijas, nodrošinot 73 % no gāzes krātuvei nepieciešamā bāzes slodzes enerģijas patēriņa (*AQUILON*);
- pastāvošo tehnoloģiju aizstāšana: piemēram, ieviest inovatīvu modernizācijas risinājumu, lai aizstātu fosilo kurināmo ar biomasas kurināmo celulozes rūpnīcas kaļķu apdedzināšanas krāsnī (*LK2BM*).

Projekti, kas piedalās pirmajā maza mēroga priekšlikumu iesniegšanas uzaicinājumā, arī demonstrē plašu tehnoloģisko paņēmienu klāstu mazākās nozarēs un inovatīvus risinājumus jaunās nozarēs un tirgos. To 30 projektu, kas parakstīja dotāciju nolīgumus, tehnoloģiju paņēmienus var pārgrupēt septiņos lielākos tehnoloģiskajos paņēmienos, un lielākā daļa projektu attiecas uz enerģijas uzglabāšanu, atjaunīgo enerģiju un ūdeņradi.

6. attēls. Pirmā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus maza mēroga projektiem tehnoloģiskie paņēmieni (projekti, kas saņēmuši finansējumu)

¹⁴ [Maza mēroga projekti \(europa.eu\)](http://Maza_mēroga_projekti_europa.eu).

Tehnoloģiskie paņēmieni, maza mēroga projekti, kas saņēmuši finansējumu 2020. gada uzaicinājumā

2.4.3. Rūpīgi izstrādāti projekti

Pirmie divi Inovāciju fonda uzaicinājumi atbalsta projektus ar augstu finansiālās un uzņēmējdarbības izstrādes pakāpi.

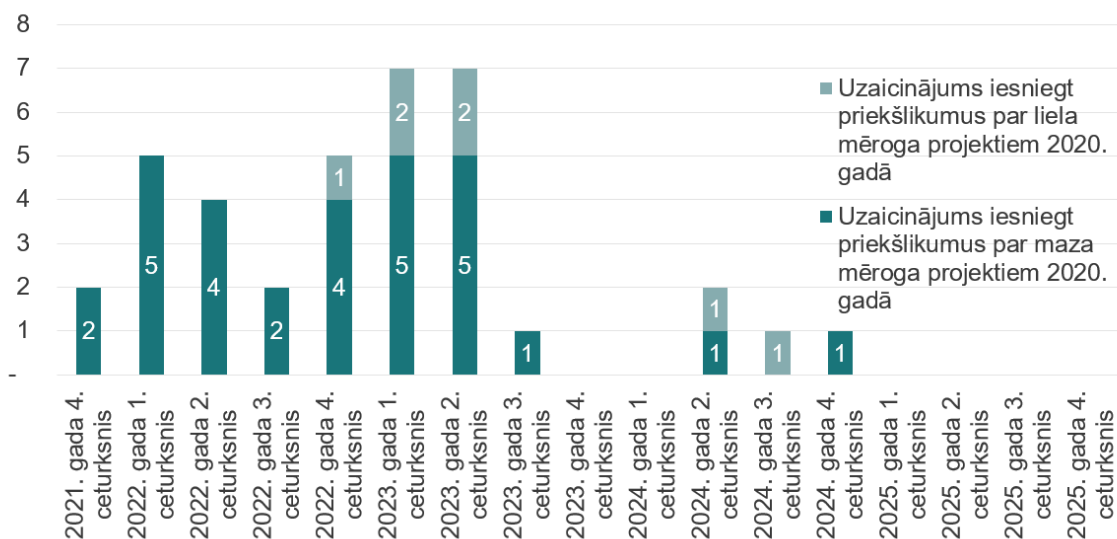
Tā kā Inovāciju fonda mērķis ir atbalstīt tīro tehnoloģiju risinājumus, kurus var ātri ieviest, projekti jānovēd līdz finansiālai slēgšanai¹⁵ ne ilgāk kā četru gadu laikā pēc dotāciju nolīguma parakstīšanas, t. i., vēlākais 2025.–2026. gadā pirmajos divos uzaicinājumos. Zemāk redzamā diagramma parāda, ka no 37 projektiem, kas saņēmuši finansējumu, 20 (54 %) tiks novesti līdz finansiālai slēgšanai viena gada laikā, 13 (35 %) — 2 gadu laikā, savukārt 4 (11 %) — 3 gadu laikā. Neliela mēroga projektus plānots salīdzinoši ātrāk novest līdz finansiālai slēgšanai, kas korelē ar to mazākām izmaksām, kā arī parasti vienkāršāku finanšu struktūru.

7. attēls. To projektu skaits, kurus plānots novest līdz finansiālai slēgšanai pa ceturkšņiem¹⁶

¹⁵ Inovāciju fonda ietvaros finansiālu slēgšanu definē kā: brīdi projekta izstrādes ciklā, kad ir parakstīti visi projekta un finansēšanas līgumi un ir izpildīti visi tajos ietvertie obligātie nosacījumi.

¹⁶ Dati balstīti uz pieteikuma veidlapu un vajadzības gadījumā tiek pielāgoti, pamatojoties uz projektu koordinātoru jaunāko sniegto informāciju.

Plānotie finansiālas slēgšanas datumi

Turklāt visi projekti, kuriem tika piešķirta dotācija pirmajos Inovāciju fonda uzaicinājumos, plāno uzsākt darbību līdz 2026. gadam, parādot augstu darbības izstrādes pakāpi. Lielāko daļu projektu, proti, 29 no 37, plānots uzsākt līdz 2025. gada 1. ceturksnim. Tas nodrošinātu emisiju samazinājumu jau pirms desmitgades noslēguma.

2.4.4. Palīdzība projektu izstrādē projektiem ar zemāku izstrādes pakāpi

Inovāciju fondam ir īpašs mehānisms – palīdzība projektu izstrādē¹⁷, lai uzlabotu projektu izstrādes pakāpi, izmantojot kvalitatīvu Eiropas Investīciju bankas (EIB) sniegtu tehnisko un finanšu konsultatīvo atbalstu, kas pielāgots projektu vajadzībām. Palīdzības projektu izstrādē mērķis ir īpaši atbalstīt maza mēroga projektus un projektus dalībvalstīs ar zemākiem ienākumiem, lai palīdzētu panākt Inovāciju fonda atbalsta ģeogrāfiski līdzsvarotu sadalījumu. Palīdzība projektu izstrādē ir pieejama gan lieliem, gan maziem projektiem, un tā var palīdzēt uzlabot to iespējas novest projektu līdz finansiālai slēgšanai un uzsākt darbību. Iemaksu nolīgums par palīdzības sniegšanu projektu izstrādei tika parakstīts ar Eiropas Investīciju banku 2021. gada aprīlī un jau tiek īstenots.

Katra uzaicinājuma ietvaros palīdzība projektu izstrādei tiek piedāvāta līdz 20 noraidītajiem dotāciju priekšlikumiem: pirmajā uzaicinājumā priekšlikumiem liela mēroga projektiem 15 priekšlikumi¹⁸ tika uzaicināti saņemt palīdzību projektu izstrādei 4,4 miljonu EUR vērtībā, bet pirmajā uzaicinājumā priekšlikumiem liela mēroga projektiem 10 projekti saņēma palīdzību projektu izstrādē 1,7 miljonu EUR vērtībā.

Projekti, kuriem piešķirta palīdzība projektu izstrādei, aptver arī ļoti plašu tehnoloģisko paņēmieni klāstu: no zaļā ūdeņraža un sintētiskās aviācijas degvielas energoietilpīgās nozarēs līdz enerģijas uzkrāšanai. Sagaidāms, ka šie projekti atkārtoti pieteiksies nākamajiem Inovāciju fonda uzaicinājumiem, tādējādi veicinot nepārtrauktas izcilu finansējamo projektu

¹⁷ https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund/project-development-assistance_en.

¹⁸ 14 priekšlikumi liela mēroga projektiem parakstīja projektu izstrādes palīdzības atbalsta līgumu ar EIB, jo viens projekts izstājās no procesa.

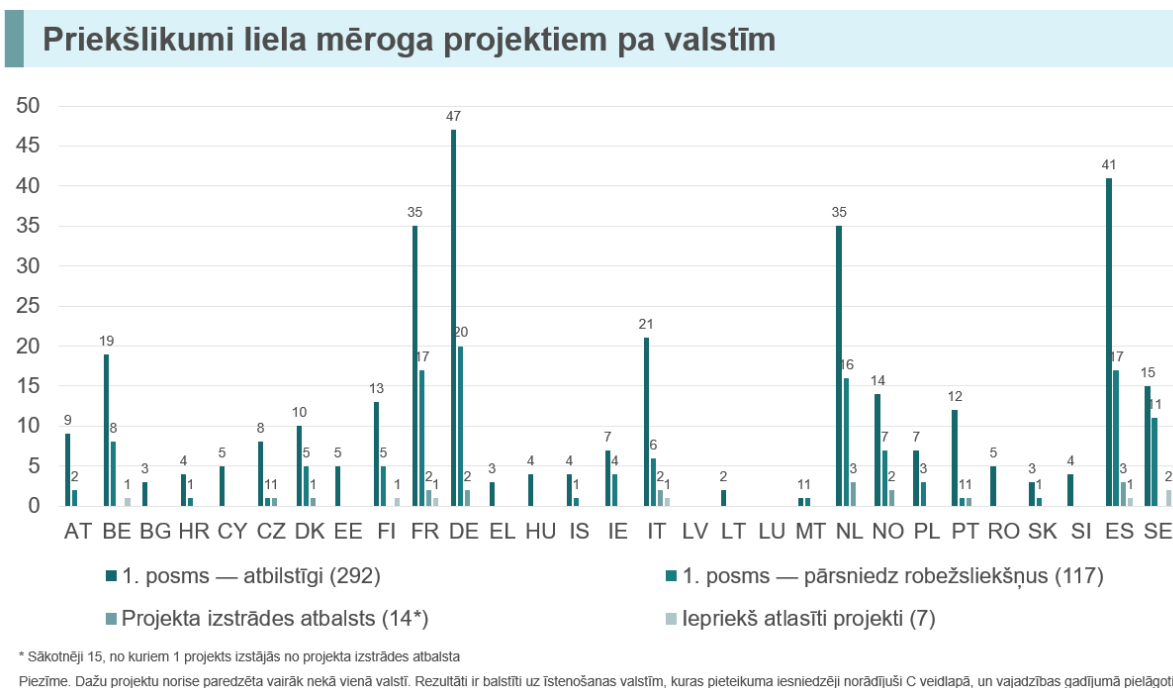
plūsmas veidošanos. Ģeogrāfiskā izvietojuma ziņā palīdzība projektu izstrādē ļauj labāk sadalīt Inovāciju fonda atbalstītos projektus arī pa dalībvalstīm.

Nākotnes uzaicinājumu mērķis būs vēl vairāk izmantot projektu izstrādes palīdzības potenciālu, lai atbalstītu projektus nepietiekami pārstāvētās valstīs, kā arī mazākos pieteikumu iesniedzējus.

2.4.5. Ģeogrāfiskais un nozaru līdzsvars

Inovāciju fonda mērķis ir panākt ģeogrāfisko un nozaru līdzsvaru tā darbības laikā līdz 2030. gadam. Kā parādīts turpmāk, abos noslēgtajos uzaicinājumos tika saņemti pieteikumi no gandrīz visām dalībvalstīm, projekti tiek izstrādāti daudzās dalībvalstīs, lai gan Austrumeiropa ir pārstāvēta mazāk. Ir daudzi starpnozaru un pārrobežu projekti ar ievērojamu potenciālu dekarbonizēt veselus reģionus un sektorus pāri valstu un nozaru robežām.

8. attēls. Pirmais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par liela mēroga projektiem: priekšlikumi pa valstīm

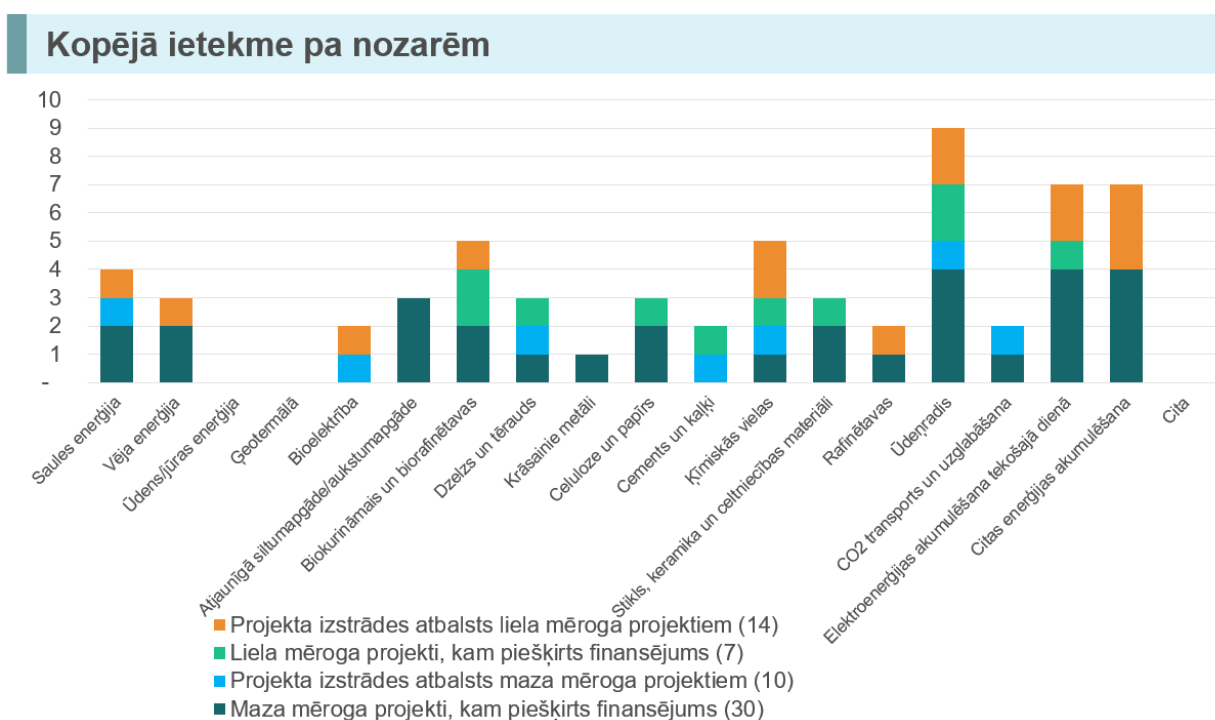
Fonda īstenošanas gaitā Komisija tieksies vēl vairāk paplašināt ģeogrāfisko līdzsvaru trīs konkrētos veidos. Pirmkārt, regulārie uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus par maza mēroga projektiem, kuru izmaksas nepārsniedz 7,5 miljonus EUR, var būt labāk piemēroti uzņēmumiem no mazākām dalībvalstīm, kuras vēlas ieguldīt tīrajās tehnoloģijās mazākā mērogā. Otrkārt, Eiropas Investīciju bankas sniegtā projektu izstrādes palīdzība lieliem un maziem projektiem var palīdzēt uzņēmumiem sagatavot labākus pieteikumus un uzlabot to iespējas saņemt Inovāciju fonda dotāciju. Treškārt, Komisija visās ES dalībvalstīs, Islandē un Norvēģijā ir izveidojusi Inovācijas fonda valsts kontaktpunktu tīklu¹⁹, kas potenciālajiem

¹⁹ [Valstu kontaktpunkti \(europa.eu\)](http://Valstu_kontaktpunkti_europa.eu).

pieteikuma iesniedzējiem var sniegt informāciju par fondu un tā mijiedarbību ar valsts finansējuma instrumentiem un citām ES programmām, kas pieejamas katrā dalībvalstī.

Pirmajos divos uzaicinājumos tika atbalstīti gandrīz visu nozaru projekti. Pieteikto projektu un projektu, kas saņēmuši finansējumu, tehnoloģiskie paņēmieni, kā norādīts 2.4.2. sadaļā, ilustrē projektu plūsmas dažādību un parāda, ka Inovāciju fonds var būt noderīgs visās nozarēs, kas ir atbilstīgas pašlaik un, iespējams, nākotnē. Piemēram, Inovāciju fonds jau ir atbalstījis projektus, kas attiecas uz ūdens un autotransportu, un līdz 2030. gadam tas var sniegt atbalstu visas ES ekonomikas zaļās pārkārtošanās procesam, finansējot tīro tehnoloģiju risinājumus, sākot no enerģijas ražošanas līdz pat energoietilpīgām nozarēm, transportam, ēkām un lauksaimniecībai. Zemāk redzamais attēls ilustrē Inovāciju fonda līdzšinējo ietekmi katrā nozarē.

9. attēls. Inovāciju fonda ietekme pa nozarēm

2.4.6. Projekta vajadzībām pielāgots finansiāls atbalsts

Inovāciju fonda atbalsts ir pielāgots tirgus vajadzībām un atbalstīto projektu risku profiliem. Tas palīdz piesaistīt papildu publiskos un privātos resursus.

Sākotnējais budžets (1 100 000 000 EUR) pirmajiem diviem Inovācijas fonda uzaicinājumiem ir pilnībā iedalīts, un 20 % budžeta elastība, kas ir atļauta saskaņā ar finansēšanas lēmumu²⁰, tika izmantota arī budžeta pārsnieguma novēršanai.

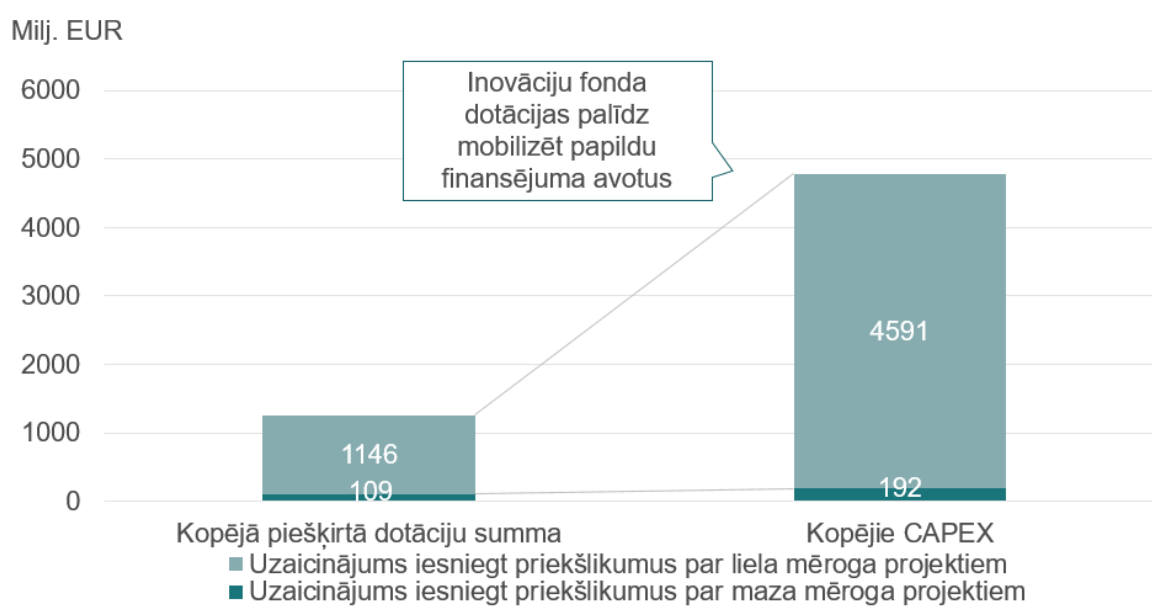
Kopējie paredzamie kapitālieguldījumi (kopējie CAPEX), ko aprēķinājuši un savos pieteikumos norādījuši pieteikumu iesniedzēji, tiek izmantoti kā aizstājējvērtība kopējiem paredzamajiem investīciju apjomiem, ko mobilizē ar fonda dotācijām.

²⁰ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innovfund/wp-call/wp_innovfund-2020_en.pdf.

Kopējie paredzamie CAPEX no visiem projektiem, kas saņēmuši finansējumu, 2020. gada uzaicinājumos ir 4 783 136 117 EUR (no kuriem 91 % uzaicinājumā liela mēroga projektiem un 9 % uzaicinājumā maza mēroga projektiem). 12. attēlā redzams, ka Inovāciju fonda dotācijas piesaistīs investīcijas, kas 4 reizes pārsniegs to apjomu.

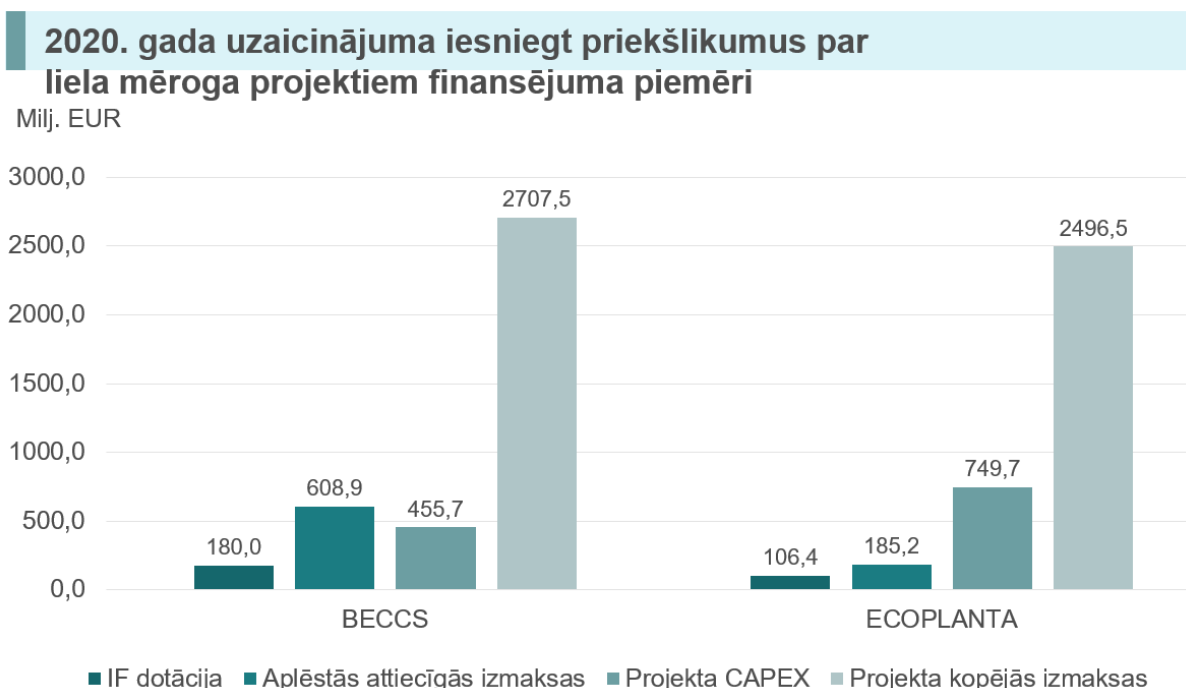
10. attēls. Kopējais piešķirto dotāciju apjoms salīdzinājumā ar CAPEX pirmajos Inovāciju fonda uzaicinājumos

Kopējie CAPEX salīdzinājumā ar piešķirtajām dotāciju summām

Kopējie paredzamie projektu, kas saņēmuši finansējumu, CAPEX ievērojami pārsniedz piešķirtās Inovāciju fonda dotācijas. Tas ilustrē nepieciešamību pēc papildu privātām un publiskajām investīcijām šajos tīro tehnoloģiju risinājumos, uzņēmumu apņēmību atrast finansējumu saviem zaļajiem inovatīviem risinājumiem, kā arī parāda Inovāciju fonda dotāciju pozitīvo sviras efektu.

11. attēls. Pirmais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par liela mēroga projektiem: finansēšanas piemēri

2.5. Pienesums citu ES politikas mērķu sasniegšanā

2.5.1. Aprites ekonomika, energoefektivitāte un atjaunīgā enerģija

Projekti, kas saņēmuši finansējumu, sniegs citus vidiskus ieguvumus Eiropas ekonomikai Eiropas zaļā kursa ietvaros un atbalstīs ar ūdeņradi, nozaru integrāciju un aprites ekonomiku saistītās ES stratēģijas. Piemēram, projekti, kas saņēmuši finansējumu:

- uzlabo dziļas dekarbonizācijas risinājumus energoietilpīgām nozarēm, piemēram, ūdeņraža *DRI*²¹ tērauda nozarē vai *CCUS* risinājumi cementa rūpniecībai;
- ievieš risinājumus, lai veicinātu atjaunīgo energoresursu sistēmu integrāciju, piemēram, piedāvājot atjaunīgo energoresursu elektroenerģiju maksimālā pieprasījuma laikā, izmantojot lietotus automobiļu akumulatorus;
- veicina nozaru savienošanu un netiešo elektrifikāciju, izmantojot videi draudzīgu ūdeņraža ražošanu grūti elektrificējamās nozarēs;
- atbalsta aprites ekonomikas un energoefektivitātes principu piemērošanu dažādos līmeņos, piemēram, pārstrādājot materiālu atlikumus un izmantojot siltumenerģiju, kas citādi ietu zudībā, un dažādu nozaru sadarbību; atbalsta fosilā kurināmā aizstāšanu un papildu inovatīvu atjaunīgās enerģijas jaudu, piemēram, vēja enerģijas, saules enerģijas un ģeotermālās enerģijas, ieviešanu.

²¹ Tieši reducēta dzelzs rūda, izmantojot ūdeņradi

2.5.2. Pozitīva papildu ietekme uz citām nozarēm

Lai gan Inovāciju fonda mērķis ir atbalstīt enerģētikas un rūpniecības nozaru dekarbonizāciju, ražojot un izmantojot atjaunīgās enerģijas nesējus, tostarp ūdeņradi un sintētisko degvielu, Inovāciju fonds ir spējis atbalstīt dažādus projektus nozarēs, uz kurām pašlaik neattiecas emisijas kvotu tirdzniecības sistēma, piemēram, jūras, autotransports, dzelzceļa transports un lauksaimniecība:

- atbalsts jaunu nozaru un/vai tirgu attīstībai: piemēram, ūdeņraža ražošana bezizmešu transportam (*H2 VALCAMONICA* un *ZE PAK* videi draudzīgais *H2*) vai fosilās plastmasas aizstāšana (*TLP Production*);
- jūras transporta dekarbonizācija, ražojot mazoglekļa sašķidrinātu biodabaszāzi (*bio-LNG*), ar ko aizstāt parasto jūras transporta degvielu (*FirstBio2Shipping*). Ar projektu izstrādes palīdzību tiek atbalstīti trīs citi attiecīgie projekti: stūmējkuģis, kas apvieno akumulatoru un kurināmā elementu kravu pārvadājumos (*HyPush*); liels kruīza burukuģis ar inovatīvu vēja dzinēju tehnoloģiju (*WAVE*) un bezemisiju kuģis, ko darbina liela mēroga kurināmā elementu sistēma, izmantos tikai videi draudzīgu ūdeņradi no atjaunīgiem avotiem (*HYDROGEN EU-ROPAX*);
- ieguvumi lauksaimniecībai, pateicoties integrētām lieljaudas fotoelementu apūdeņošanas sistēmām (*PVI*), kurām nav nepieciešami rezerves akumulatori un kuras būtiski samazina ar ūdens sadales infrastruktūras integritāti saistītos riskus (*CO2-FrAMed*);
- veicina emisiju samazināšanu transporta infrastruktūrā: jūras osta (*GREENMOTRIL*) un lidosta (*PIONEER*) maksimāli palielinās atjaunīgās enerģijas izmantojumu.

2.5.3. Sociālie un ekonomiskie ieguvumi

Projekti, kas saņēmuši finansējumu, sniegs arī sociālus un ekonomiskus ieguvumus, piemēram, jaunu nozaru (piemēram, videi draudzīga ūdeņraža ražošanas) pastiprinātu izaugsmi, kvalitatīvu darba vietu radīšanu zaļās pārkārtošanās periodā, atbalstu vietējai ekonomikai un dažādu nozaru sadarbību inovācijas un ilgtspējības sekmēšanai. Turklāt tie sniegs konkrētus ekonomiskus ieguvumus, piemēram, pazeminot jauno tehnoloģiju un produktu cenas un radot jaunus tirgus. Inovāciju fonds var arī palīdzēt risināt ar taisnīgu zaļo pārkārtošanos saistītos sociālos un darba tirgus aspektus.

2.5.4. Sinerģijas ar citiem finansēšanas instrumentiem

Inovāciju fonda mērķis ir nodrošināt sinerģijas ar citiem investīciju atbalsta instrumentiem, piemēram, *InvestEU* vai Eiropas Investīciju bankas aizdevumu programmām, un citām attiecīgām ES finansējuma programmām, piemēram, “Apvārsnis Eiropa” vai Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments.

PROGRAMMA INVESTEU

Tā kā fonda pamatmērķis ir papildu publisko un privāto resursu piesaiste pamatmērķis, ir svarīgi, lai būtu sinerģija ar *InvestEU*, kas ir ES vadošais instruments to investīciju atbalstam (izmantojot aizdevumus un cita veida atbalstu), kas nepieciešami atvēršanai, zaļajai

izaugsmei, nodarbinātībai un taisnīgai pārejai. Ir iespējams apvienot *InvestEU* un Inovāciju fonda finansējumu konkrētam projektam. Turklāt Eiropas Investīciju banka programmas *InvestEU* ietvaros ievieš tā saukto zaļās pārkārtošanās tematisko produktu²². Zaļās pārkārtošanās produkts būs pieejams augsta riska projektiem ar augstu politikas pievienoto vērtību, kas atbilst ilgtspējīgas infrastruktūras un pētniecības, inovāciju un digitalizācijas politikas sadaļām. Produktu papildinās Inovāciju fonda²³ finansējums ar mērķi turpināt atbalstīt dziļās dekarbonizācijas projektus enerģētikas un rūpniecības nozarēs.

ES un *Breakthrough Energy Catalyst (BEC)* partnerība ļaus palielināt zaļās pārkārtošanās produkta ietekmi. Šī partnerība apvieno Eiropas Komisiju, Eiropas Investīciju banku un *Breakthrough Energy Catalyst*²⁴. Saprāšanās memorands starp šīm pusēm tika parakstīts COP26 sanāsmē Glāzgovā. Partnerības mērķis ir laikposmā no 2022. līdz 2027. gadam mobilizēt inovatīviem projektiem ES līdz pat 820 miljoniem EUR (1 miljards USD).

Janvārī *Breakthrough Energy Catalyst Europe* publicēja pieprasījumu iesniegt priekšlikumus²⁵ liela mēroga projektiem. Uzaicinājumā galvenā uzmanība pievērsta tīra ūdeņraža, ilgtspējīgas aviācijas degvielas, uztveršanas tieši no gaisa un uzglabāšanas, kā arī ilgstošas enerģijas uzglabāšanas jomām. ES finansējums partnerībai nāk no programmas "Apvārsnis Eiropa"²⁶ (dotāciju veidā, ko paredzēts izmantot izvēlēto operāciju apvienošanai) un Inovāciju fonda (kā papildinājums ES garantijai, kas pieejama, lai novērstu EIB aizdevumu risku), ko pārvalda InvestEU GT produkta ietvaros. Katalizatora finansējumu (dotāciju un pašu kapitāla finansējuma veidā) nodrošina filantropiskas organizācijas un uzņēmumi. Gan Eiropas Investīciju banka, gan *Breakthrough Energy Catalyst* nodrošinās līdzvērtīgas finansējuma summas projektiem.

FINANSĒJUMU SAŅĒMUŠAJOS PRODUKTOS GŪTO SINERĢIJU PIEMĒRI

Dažādu Savienības programmu mērķos ir nostiprināta efektīva un operatīva sinerģija ar citām Savienības programmām, jo īpaši, lai veicinātu pētniecības un inovācijas rezultātu ātrāku izplatību un apgušanu un ļautu sasniegt kopīgus mērķus un apgūt kopīgas darbības jomas.

Vairāki no Inovāciju fonda uzaicinājumu pirmās kārtas projektiem, kas saņēmuši finansējumu, jau apliecina esošo spēcīgo sinerģiju starp fondu un citiem ES un valstu finansēšanas mehānismiem:

²² EIB, Tematiskās ietekmes finansējuma nozīme Inovāciju fonda atbalstāmajiem projektiem (6.7.21. prezentācija IFEG 8. sanāsmē). Pieejams vietnē: https://ec.europa.eu/clima/system/files/2021-07/20210706_ifeg_4_en.pdf.

²³ Komisijas Lēmums C(2021) 7404 (2021. gada 19. oktobris) par darbībām, kas saistītas ar Inovāciju fondu, kurš kalpo kā finansēšanas lēmums 2021. gadam un kā lēmums, ar ko sāk otro uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, un tā pielikums.

²⁴ <https://www.breakthroughenergy.org/scaling-innovation/catalyst>.

²⁵ ES-Catalyst partnerība: izsludināts uzaicinājums iesniegt priekšlikumus inovatīvajiem zaļo tehnoloģiju projektiem | Eiropas Komisija (europa.eu).

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/695 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido programmu "Apvārsnis Eiropa", IV pielikuma 15. pantā sīki aprakstīta sinerģija starp Inovāciju fondu un programmu "Apvārsnis Eiropa" un Padomes Lēmums (ES) 2021/764 (2021. gada 10. maijs), ar ko izveido īpašo programmu, ar ko īsteno "Apvārsnis Eiropa", 5.1. iedaļā ir noteikta nepieciešamība pēc Inovāciju fonda un programmas "Apvārsnis Eiropa" 5. kopas savstarpējas papildināmības.

- seši projekti ir balstīti iepriekšējos darbos, kas atbalstīti saskaņā ar “Apvārsnis Eiropa” priekšgājējām programmām – “Apvārsnis” un FP7 (*CarBatteryReFactory, CO2-FrAMed, GtF, Silverstone, TLP* un *TANGO*);
- trīs projekti ir arī saņēmuši atbalstu no citiem ES instrumentiem, piemēram, *NER300, LIFE* programmas un EISI uzaicinājuma transporta jomā (*CCGeo, FirstBio2Shipping* un *HELEXIO* līnija).

Papildus tam pieci no septiņiem liela mēroga projektiem, kas saņēmuši finansējumu, jau ir saņēmuši vai plāno saņemt finansiālu atbalstu no valsts vai reģionālajām iestādēm (*Kairos-at-C, BECCS @ STHLM, K6, HYBRIT* demonstrējums un *SHARC*). Finansiālais atbalsts var tikt uzskatīts par valsts atbalstu LESD 107. panta nozīmē. Komisijai ir ekskluzīva kompetence novērtēt valsts atbalsta pasākumu saderību ar iekšējo tirgu, un dalībvalstīm ir pienākums paziņot par jebkuru šādu atbalstu saskaņā ar LESD 108. pantu.

2.5.5. Zināšanu apmaiņa par tīro tehnoloģiju risinājumiem

Lai nodrošinātu izmaksu samazinājumu un paātrinātu tīro tehnoloģiju komercializāciju visā Eiropā, Inovāciju fonds atbalsta zināšanu apmaiņu starp projektiem un ieinteresētajām personām attiecībā uz tīro tehnoloģiju risinājumiem.

Deleģētajā regulā noteikts, ka dotāciju nolīgumos ir saistošs nosacījums, ka dotācijas saņēmējs dalās ar zināšanām. Projekta iesniedzējam pieteikuma posmā ir jāiesniedz zināšanu apmaiņas plāns visam projekta ciklam. Šīs zināšanu apmaiņas prasības ir ļoti svarīgas sabiedrības interešu aizsardzībai, vienlaikus ievērojot komerciāli sensitīvas informācijas neizpaušanas pienākumu. Tās veicina demonstrēto tehnoloģiju iekļūšanu tirgū un samazina riskus pārejā uz liela mēroga ražošanu un mazoglekļa izstrādājumu izmantošanu. Zināšanu apmaiņai jā sākas no dotācijas piešķiršanas brīža, balstoties uz gūtajām mācībām par izaicinājumiem un stratēģijām to pārvarēšanai kritiskajā posmā starp dotācijas piešķiršanu un finansiālu slēgšanu, kā arī starp finansiālu slēgšanu un darbības uzsākšanu. Paredzams, ka pirmos ziņojumus par zināšanu apmaiņu projekti, kas saņēmuši finansējumu, iesniegs 2022.–2023. gadā. Vēlāk, darbības posmā, zināšanu apmaiņas pūliņi tiks galvenokārt vērsti uz projektu tehnoloģisko īstenošanu.

2020. un 2021. gadā tika veiksmīgi organizēti vairāk nekā 10 virtuāli pasākumi, lai ļautu visa veida ieinteresētajām personām labāk izprast pašreizējo un potenciālo tīro tehnoloģiju risinājumu attīstību ES, piemēram, īpašs zināšanu apmaiņas pasākums inovatīviem tīro tehnoloģiju projektiem “No NER300 līdz Inovāciju fondam”²⁷, tīro tehnoloģiju finansēšanas konferences²⁸, tīmekļsemināri par pieteikšanās procesu fondam un gūtajām atziņām²⁹, kā arī vispārējs Inovāciju fonda pasākums 2020. gada Ilgtspējīgas enerģijas nedēļas laikā. Komisija organizēja regulāras Inovāciju fonda ekspertu grupas sanāksmes, lai apspriestu ar dalībvalstīm un nozares pārstāvjiem fonda darbības īstenošanu un turpmākās ievirzes. Turklāt Klimata politikas ĢD un/vai *CINEA* piedalījās vairākos trešo personu organizētos pasākumos, lai palielinātu zināšanas un informētību par fondu.

²⁷ [No NER300 līdz Inovāciju fondam: zināšanu apmaiņa par inovatīvu tīro tehnoloģiju projektiem \(europa.eu\).](#)

²⁸ [Pirmā Inovatīvo tīro tehnoloģiju finansēšanas virtuālā konference \(europa.eu\).](#)

[Kā Inovāciju fonds var veicināt inovatīvu tīro tehnoloģiju maza mēroga projektus? \(europa.eu\)](#)
[Eiropas zaļā kursa īstenošana: tīro tehnoloģiju finansēšana, izmantojot Inovāciju fondu \(europa.eu\).](#)

²⁹ [Pasākumi un tīmekļsemināri \(europa.eu\).](#)

2.6. Regulas (ES) 1031/2010 24. panta 3. punktā minētā pārskatīšana

Saskaņā ar Regulas 1031/2010 (saukta arī par Izsoļu regulu) 24. panta 3. punkta otro daļu, Komisija reizi divos gados pārskata Inovāciju fondam izsolāmo kvotu apjomu, īpašu uzmanību pievēršot tam, “kāds atbalsts ir pieejams nākamajiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, kāda ir maksimālā Inovāciju fonda atbalsta summa, kas pieejama projektu izstrādes palīdzībai, kādu daļu no uzaicinājumam pieejamās Inovāciju fonda atbalsta kopsummas Komisija ir rezervējusi neliela mēroga projektiem, kāds atbalsts ir paredzēts projektiem, kam piešķirts finansējums, un kāds ir izmaksas un atgūšanas rādītājs”.

Šī ziņojuma daļa ir pirmais šāds pārskats.

Katram uzaicinājumam iesniegt priekšlikumus pieejamā summa, tostarp maksimālā pieejamā summa palīdzībai projektu izstrādei, tiek noteikta katrā finansēšanas lēmumā un uzaicinājuma tekstā. Zemāk redzamajā diagrammā ir apkopots 2020. gada finansēšanas lēmums³⁰.

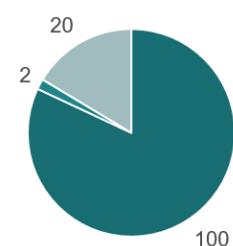
12. attēls. 2020. gada finansēšanas lēmums

2020. gada finansēšanas lēmums¹: 1132,136 milj. EUR + 20 % elastīgums

Milj. EUR

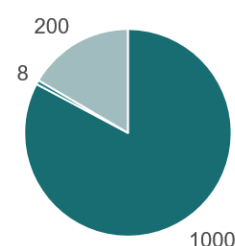
Kopā 2020. gada finanšu lēmumi (atsk. 20 % elastīguma summas)
= 1132,136 milj. EUR

Maza mēroga projekti

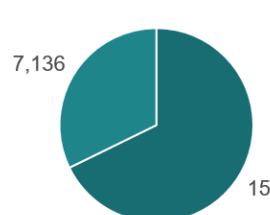
- Dotācijas
- Projekta izstrādes atbalsts
- Elastīguma dotācijas

Liela mēroga projekti

- Dotācijas
- Projekta izstrādes atbalsts
- Elastīguma dotācijas

Citi

- Papildu projektu izstrādes atbalsts pašreizējā līguma ar EIB satvarā
- Administratīvie izdevumi

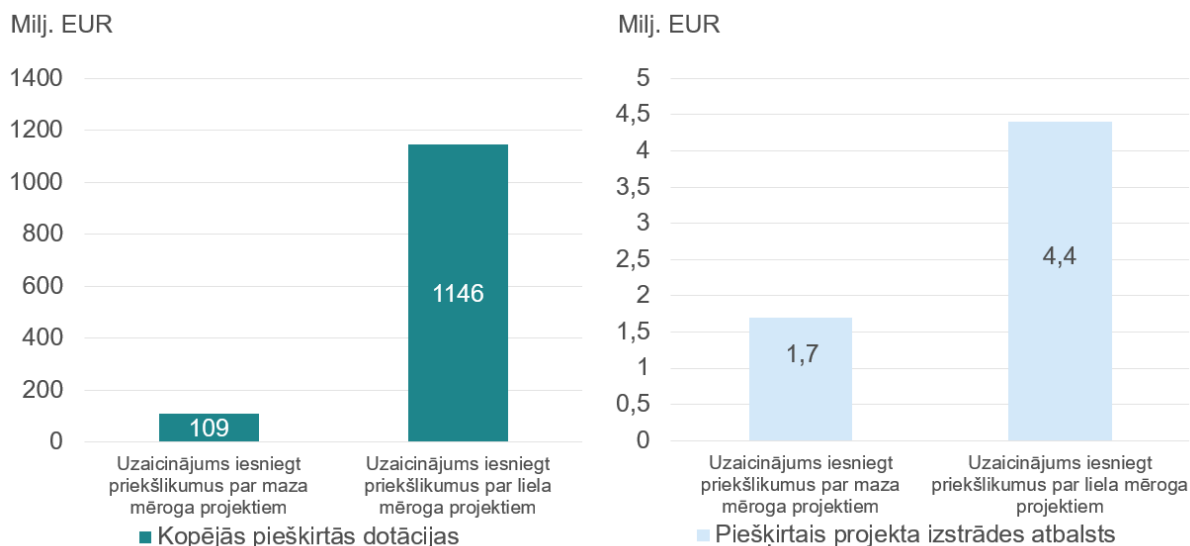
¹) Komisijas Lēmums, ar ko Lēmumu C(2020) 4352 (2020.gada 2.jūlijs) groza attiecībā uz uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus par maza mēroga projektiem 2020. gadā sākšanu.

Zemāk redzamajā diagrammā parādītas katra uzaicinājuma ietvaros piešķirtās dotāciju un projektu izstrādes palīdzības kopsummas.

³⁰ [Komisijas Lēmums, ar ko Lēmumu C\(2020\) 4352 \(2020.gada 2.jūlijs\) groza attiecībā uz uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus par maza mēroga projektiem 2020. gadā sākšanu.](#)

13. attēls. Dotācijas un projektu izstrādes palīdzības summas, kas piešķirtas katrā uzaicinājumā

Pirmo uzaicinājumu projektu izstrādes atbalsts un piešķirtās dotācijas

Tabulā ir apkopots Inovāciju fondam 2020. un 2021. gadam izsolīto kvotu skaits un Inovāciju fonda kontā pieejamie līdzekļi (EUR) 2022. gada maija vidū.

	2020. gada beigas	2021. gada beigas	13/5/2022
Kvotu skaits	50 000 000	40 000 000	15 582 000
Pieejamie līdzekļi (nominālvērtība milj. EUR)	1 335 841 072	4 146 382 569	5 434 617 254

Pieejamie līdzekļi ietver projektiem, kuri ir saņēmuši dotācijas no pirmajiem diviem uzaicinājumiem, piešķirtās summas. Inovāciju fonda projektiem maksājumi vēl nav veikti.

Kopumā Inovāciju fonda kvotu izsoles atbilst tīro tehnoloģiju projektu vajadzībām. Saistībā ar *RePowerEU* plānu tika nolemts, ka Komisija šoruden dubultos Inovāciju fonda 2022. gada uzaicinājumam iesniegt priekšlikumus par liela mēroga projektiem pieejamo finansējumu līdz aptuveni 3 miljardiem EUR. Tiks izveidotas īpašas *REPowerEU* sadaļas, lai atbalstītu 1) elektrifikāciju un ūdeņraža pielietojumus rūpniecībā, 2) tīro tehnoloģiju ražošanu un 3) vidēja izmēra pilotprojektus ļoti inovatīvu risinājumu validēšanai.

3. SECINĀJUMI UN TURPMĀKIE PASĀKUMI

Pirmie divi fonda uzaicinājumi izraisīja ļoti lielu uzņēmēju interesi, un saņemtie pieteikumi ievērojami pārsniedza katram uzaicinājumam pieejamo budžetu, radot spēcīgu konkurenci starp tīro tehnoloģiju projektiem. Tas skaidri parāda spēcīgo un daudzveidīgo tīro tehnoloģiju projektu plūsmu, ko fonds var atbalstīt savos nākamajos uzaicinājumos, tādēļ nepieciešams vēl vairāk palielināt budžetu. Trešais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par liela mēroga projektiem paredzēts 2022. gada rudenī.

Uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus par maza mēroga projektiem ir unikāla nozīme, atbalstot projektus ar mazākām kapitāla izmaksām (no 2,5 līdz 7,5 miljoniem EUR), bet ar dekarbonizācijas potenciālu jaunās nozarēs un mazākās ES dalībvalstīs. Otrais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par maza mēroga projektiem tika atvērts 2022. gada 31. martā ar budžetu 100 miljonu EUR apmērā, un projektus var pieteikt līdz 2022. gada 31. augustam.

Jau ar pirmajiem diviem uzaicinājumiem un projektiem, kas saņēma atbalstu projektu izstrādei, Inovāciju fonds spēja atbalstīt projektus visās atbilstīgajās nozarēs un valstīs. Fondam ir vairāki instrumenti, ar ko vēl vairāk veicināt finansējumu saņēmušo projektu ģeogrāfisko un nozaru līdzsvaru. Ir pieejams īpašs Eiropas Investīciju bankas projektu izstrādes palīdzības mehānisms daudzsološiem, bet vēl nepietiekami rūpīgi izstrādātiem projektiem, valstu kontaktpunktu tīkls, palīdzības dienests, kas atbild uz pieteikumu iesniedzēju jautājumiem katrā uzaicinājumā, vairāki mērķorientēti tīmekļsemināri un informācijas dienas, kā arī pašpārbaudes anketa. Ir pierādīts, ka šie instrumenti palīdz uzņēmumiem sagatavot to pieteikumus fondam. Komisija turpinās attīstīt un izmantot šos instrumentus, lai veicinātu fonda ģeogrāfisko un nozaru līdzsvaru.

Attiecībā uz pārvaldību, skaidra pienākumu definēšana (starp Eiropas Komisiju, Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūru, Eiropas Investīciju banku un dalībvalstīm) un sadarbība starp šīm struktūrām ir nodrošinājusi efektīvu Inovāciju fonda īstenošanu paredzētajos termiņos. .

REPowerEU paziņojumā³¹ fonds atzīts par vienu no galvenajiem instrumentiem rūpniecības dekarbonizācijas paātrināšanai, iezīmējot trīs iespējas.

Pirmkārt, lielāki ieņēmumi augstākas oglekļa cenas dēļ var ļaut īstenot lielāku uzaicinājumu skaitu. Pamatojoties uz pirmo uzaicinājumu pieredzi, projektu plūsma liecina, ka tirgus spēj absorbēt pieejamā budžeta pieaugumu, vienlaikus saglabājot pieeju, ka finansējumu saņem tikai ļoti inovatīvi, augstas ietekmes un tirgum gatavi projekti.

Otrkārt, Inovāciju fonds var paplašināt savu instrumentu portfeli tīro tehnoloģiju projektu atbalstam. Piemēram, ES mēroga konkursa procedūras mehānisms (piemēram, cenas starpības līgumi vai oglekļa cenas starpības līgumi) konkrētiem tehnoloģiju groziem var būt spēcīgs instruments, veicinot mazoglekļa risinājumu ražošanu un rentablu ieviešanu. Komisija jau ir ierosinājusi šādu instrumentu paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” ietvaros.

Treškārt, saglabājot augšupēju un uz izcilību balstītu pieeju, Inovāciju fonds var vairāk pievērsties stratēģiskajām prioritātēm, kā noteikts ES plānā *REPowerEU*³².

³¹ COM(2022)108, “*REPowerEU*: Vienota Eiropas rīcība cenas ziņā pieejamākai, drošākai un ilgtspējīgākai enerģijai”, Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai.

³² COM(2022)230, “*REPowerEU* plāns”, Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai.